

de 1 ivn bres

Vecht & Plassengebied herfstnummer jaargang 32 2017

40 jaar IVN Vecht en Plassengebied

De Bres

De Bres is het tijdschrift voor de leden en donateurs van de IVN afdeling Vecht en Plassengebied. Het gebied waarbinnen de activiteiten van onze vereniging plaatsvinden ligt aan weerszijden van de Vecht en bestrijkt grofweg de plaat-

sen: Utrecht, Leidsche Rijn, Vleuten-de Meern, Maarssen, Breukelen, Loosdrecht, Loenen en Abcoude. Dit gebied is qua natuur en landschap zeer gevarieerd en van groot belang voor het milieu en de biodiversiteit van deze streek.

De werkgroepen van IVN Vecht & plassegebied

Paddenstoelenwerkgroep

Contactpersoon: Hanni Meulemans-Mik
Email: hannimik@xs4all.nl
In het najaar iedere vrijdagochtend op paddenstoelenjacht

Jeugdwerkgroep en scharrelkids

Contactpersoon: Marijke Zoetelief
Email: marijkezoetelief@gmail.com

Werkgroep Commelinhof

Contactpersoon: Minke Schröder-Baron
Email: minke.schroder@ziggo.nl
Gehele jaar iedere vrijdagochtend open voor onderhoud. Voor het publiek op zondagmiddag van 19 februari tot eind mei open.
Adres: park Vechtenstein, Maarssen

Waterwerkgroep

Contactpersoon: Marijke zoetelief
Email: marijkezoetelief@gmail.com

Vleermuizenwerkgroep

Contactpersoon: Harrie Pelgrim
Email: harriepelgrim@hotmail.com

Wandelingenwerkgroep

Contactpersoon: Sharon van Straalen
Email: sharonvanstraalen@hotmail.com

Werkgroep excursies

Contactpersoon: Dries Klooster
Email: dries.klooster@telfort.nl
Aanvraag excursies: Illy Poley
Email: ipoley@ziggo.nl

https://www.facebook.com/ivn_vecht_plassengebied, achter dit ingewikkeld adres gaat de face-book pagina van IVN Vecht en Plassengebied schuil. Het is een openbare groep, wil je zelf iets plaatsen dan moet je even als lid aanmelden bij Lolke Stelwagen.

Werkgroep communicatie

Contactpersonen
De Bres: Jan van Schooten
Email: jcvanschooten@gmail.com
PR en communicatie: Marloes van der Beek
Email: harald.marloes@telfort.nl
Website: Harm Dotinga
Email: h.dotinga@hetnet.nl
Winkeltje: functie vacant

Werkgroep bijscholing

Contactpersoon: Marijke Zoetelief
Email: marijkezoetelief@gmail.com

Werkgroep Utrecht

Contactpersoon: Dirk-Jan Boerwinkel
Email: dirkjan.boerwinkel@gmail.com

Werkgroep natuurscursus

Contactpersoon: Bernadet Sijmons
Email: inez.kollaard@planet.nl

Werkgroep natuurgidsencursus

Contactpersoon: Jan van Schooten
Email: jcvanschooten@gmail.com

Werkgroep natuurkoffer

Contactpersoon: Henny Suidman
Email: hjmsuidman@hotmail.com

Belangrijke data in 2017

Bestuursvergaderingen
dinsdag 31 oktober
donderdag 14 december

Themavergadering
donderdag 9 november

Het bestuur

Voorzitter: Bert van der Tol
Email: bertvdtol@zonnet.nl
Secretaris: Illy Poley
Email: ipoley@ziggo.nl
Penningmeester: Hanneke Boom
Email: hannekeboom64@gmail.co
Bestuursleden: Marloes van der Beek,
John van Himbergen, Eugénie Weenink

Ook belangrijk in 2017

16-23 oktober, Week van het Landschap
1 oktober, Nationale kringloopdag
4 oktober, Dierendag
10 oktober, Dag van de Duurzaamheid
28 oktober, Nacht van de Nacht
29 oktober, Wintertijd
5 november, Natuurwerkdag
6-12 november, Week van Respect
25 november, Niet-Winkeldag
5 december, Wereld Bodemdag
7 december, Nationale Vrijwilligersdag

en in 2018

27-28 januari, Tuinvogeltelling
9-10 maart, NLdoet dag
8-10 juni, IVN slootjesdagen
23-25 februari, Landelijke sterrenkijkdagen
18-19 augustus, Natuuretmaal
31 augustus, Landelijke vleermuizen-nacht
3 november, Landelijke natuurwerkdag

Van de ledenadministratie

Als nieuwe leden heten wij van harte welkom:

Ineke Cornelisse
Tom Meuwissen
Suzanne Jongejan
Eveline Gaspersz-van der Vlerk
Tanja van de Sande

Enige wetenswaardigheden betreffende ons ledenbestand

Aantal leden: 181
Aantal donateurs: 22

Het aantal leden/donateurs dat vóór het jaar 2000 staat ingeschreven is: 48
Het aantal leden/donateurs dat na het jaar 2000 staat ingeschreven is: 155
Het langst ingeschreven (sinds 1978) is de heer/mevrouw J. de Ruiters uit Bunnik (donateur)

In de jaren waarin een natuurgidsencursus is gehouden, zijn over het algemeen de meeste nieuwe leden binnengekomen. Er zeggen natuurlijk ook regelmatig mensen op, maar opvallende is dat er van de volgende jaren nog zoveel leden over zijn: 2004 (nog 16 leden), 2012 (nog 11 leden), 2016 (26 leden).
2017 is tot nu toe ook een goed jaar met tot nu toe 15 nieuwe leden en 7 afmeldingen.

Nieuwe leden komen bijna alleen nog binnen via het landelijke IVN.

In het volgende Bresnummer zal ik een overzicht geven van de gemeenten waar onze leden wonen.

Tineke van Schooten
Ledenadministratie

jaar IVN Vecht en Plassengebied

IVN Vecht en Plassen viert 40 jarig bestaan.

Onze afdeling vierde dit jaar een feestelijke happening. Als afdeling is dat natuurlijk een feit dat gevierd moet worden met de mensen uit de afdeling en vele anderen die hier iets mee te maken hebben.

Als voorzitter mag je dan ook nog iets zeggen op dat feest. De historie van de afdeling kan dan als basis dienen voor je verhaal. Ik ben in dit geval hiervan afgeweken omdat ik vind dat al de mensen die de vereniging gedragen hebben en dat nog steeds doen meer de aandacht verdienen en de aangewezen mensen zijn om in het zonnetje gezet te worden als representanten van de vereniging. Hen wil ik daarom als vertegenwoordigers van al onze leden als voorbeeld gebruiken voor de inzet en het enthousiasme dat in onze afdeling telkens weer zorgt voor een vol jaarprogramma met velerlei excursies en andere activiteiten. Tijdens de viering van ons jubileum heb ik een aantal mensen genoemd en hen bedankt voor hun inzet. Met hen wil ik ook alle andere leden van onze afdeling bedanken voor hun inzet en beleving bij al het werk voor onze afdeling of daarbuiten op welke manier dan ook.

Zo hebben wij samen zorg gedragen voor een afdeling die al 40 jaar natuur en milieu onder de aandacht brengt van velerlei belangstellenden.

Ik hoop dat wij dat samen nog vele jaren zullen doen met hetzelfde enthousiasme en dezelfde inzet als in de afgelopen jaren. Dit alles met het doel om nog veel meer mensen bekend te maken met de schitterende omgeving en de steeds veranderende natuur in onze omgeving. En natuurlijk ook om in de toekomst weer een gegronde reden te hebben om samen weer een jubileum feest te organiseren.

Groeten van uw voorzitter.

**namens alle polderwachters van Nederland
feliciteer ik het IVN met haar 40jarig bestaan
maar uit de huidige stand van het land
blijkt dat het werk nog lang niet is gedaan.
dus: hieperdepiep hoera,
en we hebben nog een lange weg te gaan.
de paden op de lanen in,
we plakken er nog een jaartje achteraan!
kom mee naar buiten allemaal!
we plakken er nog een jaartje achteraan!
dan zoeken wij de wielewaal
we plakken er nog een jaartje achteraan!
lang zullen we gidsen, hieperdepiep hoera
en we zien elkaar weer bij het 50jarig bestaan!**

40 jaar IVN Vecht en Plassengebied

Jan Wolters

In 2017 bestaat de IVN-afdeling Vecht & Plassengebied 40 jaar. Jan Wolters was één van de oprichters van onze afdeling. In 1992 werd de Commelinhof door de gemeente Maarssen in beheer gegeven van de Werkgroep Milieu Maarssen. Onder de bezielende leiding van Jan en Joke Wolters werd gewerkt aan de uitbouw van de Hof die toonaangevend is op het gebied van stinzenplanten. Op zijn initiatief werd het beheer van de hof overgedragen aan IVN Vecht & Plassengebied. Kort voor de officiële overdracht is hij plotseling overleden. Ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan van de afdeling volgt hier de bewerkte versie van het interview met Jan, dat Marijke Zoetelief en Lolke Stelwagen bij het 25-jarig bestaan van de afdeling met hem hebben gehouden

Jan vertelde dat zijn vader aan de basis heeft gestaan van zijn liefde voor de natuur. Hij was onderwijzer op de Mulo en gaf aardrijkskunde, biologie en Nederlands. Jan wist nog heel goed dat zijn vader ieder nieuw schooljaar bij thuiskomst de opmerking plaatste: "en ik heb nou toch een stelletje stomkoppen in de klas". Waarop Jan hem toevoegde: "Jaah en het is jouw taak om van die stomkoppen iets te maken, anders hoefden ze niet naar school". Jan vertelde dat ze altijd met de fiets op vakantie gingen en altijd de natuur in, richting Zeeland, Limburg

of Drenthe. Daar werd dan een huisje gehuurd. Zo gingen ze bijvoorbeeld met de fiets naar Dordrecht en vandaar verder met de boot naar Zierikzee om vervolgens door te fietsen naar Renesse. Op die manier heeft Jan in zijn jonge jaren ontzettend veel gefietst. De grutto's klinken nog na in zijn oren. Het gevoel dat hij toen voor de natuur heeft gekregen wilde hij ook graag aan anderen doorgeven. Het IVN was voor hem een middel om dat te bereiken.

Toen het interview werd gehouden was Jan nog steeds actief voor de natuur. Zo zat hij bijvoorbeeld in de Wetenschappelijke Stuurgroep van de Noorderpark Commissie. Het doel was om Utrecht niet verder naar het noorden te laten bouwen. De werkwijze van de stuurgroep was erop gericht om iedere doelgroep: boeren, natuur en recreanten een eigen gebied toe te wijzen. De verwachting was dat het landschap zo behouden kon blijven. Als het gebied alleen een agrarische bestemming krijgt - zo vertelde Jan - dan kan de overheid het eenvoudig herbestemmen voor woningbouw.

Maar laten we Jan nu zelf het woord geven en hem laten vertellen hoe de afdeling IVN Vecht & Plassengebied is ontstaan. Zo schreven zij toen: "Ik was in 1976 al lid van het landelijke IVN. Er waren nog niet zoveel afdelingen, maar de tijdgeest was helemaal gericht op opkomen voor de natuur. De mensen waren er als het ware rijp voor. 1970 was het landelijke Natuurbeschermingsjaar en in de jaren erna zijn allerlei verenigingen opgericht zoals Greenpeace. Ineens was er volop behoefte om te strijden tegen de achter-

uitgang van de natuur. Dat speelde bij mij ook een grote rol. Anderen vonden het gewoon leuk om mee te doen aan een natuurvereniging. In die tijd wisten de mensen helemaal niets van de natuur en moest de interesse worden opgewekt. Op 3 augustus 1976 was er in Mijnden een tentoonstelling georganiseerd door het IVN. Piet Steltman was toen voorzitter van het landelijke IVN en zou de tentoonstelling openen. Ik kwam daar in gesprek met Piet en met Beatrix Hoeveman uit Loenen, Jan van der Hoven en anderen. Daar ontstond het idee om een nieuwe afdeling van het IVN op te richten voor de regio de Vecht. Er zijn toen nog een paar mensen bijgekomen zoals Jannie van Rooien, Ivo Terpstra, Rien Bil en nog een aantal anderen. Alleen de namen van mensen die in het bestuur kwamen die weet ik nog, de anderen ben ik vergeten.

Bij Jan van der Hoven is op 30 september 1977 besloten om de afdeling IVN Vecht & Plassengebied op te richten. Op 14 november hielden we onze eerste excursie (in park Vechtenstein (JS)). Er was een periode dat excursies als wandelingen werden aangekondigd, maar die naam dekt de lading niet. Tijdens een excursie ben je ook aan het speuren en onderzoeken, daarom is dat een betere aanduiding. In de begintijd hadden we een grote aanhang en er kwamen ook veel mensen op de excursies af, maar we hadden eigenlijk geen gidsen, alleen Joke (zijn vrouw) en ik. In die tijd werd er al wel in Utrecht een gidsencursus gegeven. En Jan Meierink en Ton Ruitenbeek waren bereid om te gidsen nog voordat ze het diploma haalden.

Dat deden ze in de vorm van duo gidsen, waarbij ze elkaar steunden. En zo konden we per excursie toch drie groepen rondleiden.

De begintijd werd gekenmerkt door aanlooppromen. Er was geen goed cursusboek, en het aanbod was te veel hapsnap. Voor zo'n cursus heb je meerdere docenten nodig die van alle markten thuis zijn. Ja, de beginjaren zijn moeilijk geweest. Vecht en Plassengebied lag op een gegeven moment bijna op zijn gat. Maar zo rond 1985 begon de vereniging opeens weer op te bloeien. Er kwamen nieuwe enthousiaste mensen en op dat moment (rond 1995) gaat het weer goed met de afdeling. Alles hangt samen met de aandacht van het bestuur. Bij het vrijwilligerswerk moet men zich gesteund voelen door het bestuur en zo nu een dan een aai over de bol. Een trein kan niet zonder locomotief.

P.S.

Jan Wolters was een kleine tengere man met steeds minder grijze haren. Zijn karakteristieke, ietwat naar voren gebogen houding verried niet dat hij van groot belang is geweest voor onze afdeling. Tijdens de gidsencursus 2001/2002 heeft Jan als docent een bijdrage geleverd, waar enthousiast op werd gereageerd.

Jaap Stavenuiter

40 jaar IVN Vecht en Plassengebied

Hettie Luijten

Hettie volgde de Natuurgidsenopleiding 2016/2017 en kreeg in juni jl. daarvoor het diploma uitgereikt. In het A4'tje dat ze ter kennismaking bij de start van de opleiding samenstelde schreef ze: "Hoewel ik in de stad ben opgegroeid is de belangstelling voor de natuur van jongs af aan gewekt. Mijn moeder organiseerde regelmatig een wandeling in de bossen of in de polder en daar genoot ik erg van. In de zomervakantie brachten wij enkele weken door in de bossen bij Mook". Bijna dagelijks dwaalt ze nu door het Wielrevelt, de landerijen bij kasteel De Haar. Ze woont in Haarzuilens, het dorp dat ooit vanwege de wens van de baron voor meer privacy, naar een plek verder van het kasteel is verplaatst.

We starten het interview op het dakterras van haar huis. En zitten daarbij in de beroemde, maar zelfgemaakte kratstoelen, ontworpen door Gerrit Rietveld. De Utrechtse meubelmaker en architect maakte een ontwerp dat gemaakt kon worden van hout van oude kratten, zodat ook arme mensen over goede stoelen konden beschikken. We sloten het interview af met een wandeling naar de Vlinderidylle. Hettie: "Naast wandelen is tuinieren mijn hobby. Wat je hier op het dakterras ziet is een collectie van verschillende soorten Pelargonijs (potgeraniums) met kleine bladeren met afwijkende bladvormen en een assortiment dahlia's. Verder planten als de Zigadenus, Teunisbloem, Codonopsis (Windeklokje), Verbena, een verscheidenheid aan Salvia's met rode tot diep blauwe bloemen, Tabaksplant, meerdere zwarte

toortsen (die lijken op de Agrimonie die je langs de Joostenlaan kunt vinden). Verder een verzameling bomen die ofwel klein van soort zijn of klein worden gehouden door ze geregeld te snoeien, zoals: Olijf, Meidoorn, Ginkgo, Eik, Kastanje, Mimosa, Albrizia, Krentenboom, Notenboom en Zwarte moerbeil. In oktober gaan de planten de kas in en in mei worden ze er weer uitgehaald.

Van jongs af aan ben ik graag buiten, liefst in de vrije natuur. En het feit dat ik met pensioen ben gegaan was een mooie gelegenheid om me op te geven voor de Natuurgidsenopleiding. Ik vond het geweldig om anderhalf jaar lang intensief met de natuur bezig te zijn. Mijn kennis over de natuur is verbreed en de excursies die op zaterdagochtend aansluitend op de theorieavond werden gehouden, vond ik allemaal even leuk. In eerste instantie had ik voor een nieuw stuk parkbos bij kasteel de Haar gekozen als terrein waar ik gedurende de 4seizoenen de ontwikkeling van het bos wilde volgen. Dat kon niet doorgaan omdat het bosgebied pas later werd opengesteld. Daarom heb ik gekozen voor de Vlinderidylle ter hoogte van Gastery Wielrevelt aan de Thematerweg. De vlinderstand staat onder druk en door de aanleg van de Vlinderidylle wil Natuurmonumenten daar samen met de Vlinderstichting iets aan doen. Het terrein is in 2015 opengesteld, de struiken zijn nog klein, maar het is er bloemrijk. Ik heb er de Argusvlinder, Kleine vuurvlinder, Distelvlinder, Bont zandoogje, Atalanta, Icarusblauwtje, Citroenvlinder, Groot Koolwitje, Klein koolwitje, Klein geaderd witje en de Jacobsvlinder gezien, al behoort die laatste tot de nachtvlin-

40 jaar IVN Vecht en Plassengebied

ders. De Gehakkelde aurelia die in dat gebied ook thuishoort heb ik nog niet zien vliegen.

Tijdens de gidsenopleiding heb ik al een presentatie over vleermuizen gegeven en samen met Klaas Koornwinder op Nijenrode een stinzenplantenexcursie verzorgd. In de toekomst wil ik ook wel een bomenexcursie geven. Ik kijk uit naar de wandelingen met de Werkgroep Paddenstoelen die elk jaar omstreeks eind augustus van start gingen. Hopelijk is dat dit jaar weer zo. Hettie: "In 2015 heb ik me aangesloten bij de Vleermuiswerkgroep. Daarvoor was ik al een paar keer met Wieneke Huls, mijn dochter een avond meegelopen. In haar jeugd maakte zij via de NJN, De Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie kennis met vleermuizen en nu loop ik op mijn beurt met haar mee. Net als Harrie Pelgrim is zij bevoegd om vleermuizen op te vangen. De werkgroep onderzoekt onder andere waar de tweekleurige vleermuizen foerageren die in Maarssenbroek huizen. Het is voor Nederland een tot nu toe onbekende soort, waarbij we proberen te achterhalen waar ze precies foerageren. Door middel van een batdetector, waarmee we de geluiden opvangen volgen we hun vlucht. De moeilijkheid is dat ze na het verlaten van hun verblijfplaats direct hoog gaan vliegen. Volgens de literatuur foerageren ze boven open waterrijke gebieden, wij hebben ze dus in de omgeving van de Haarrijnse plas gezocht, maar dat hebben we nog niet kunnen aantonen. Het is leuk om 's-avonds in de natuur

op pad te gaan en daar de geluiden op een andere manier te beleven. Binnen het werkgebied van Vecht & Plassen-gebied is dit jaar in Haarzuilens een broedkolonie van 137 dwergvleermuizen waargenomen. De vleermuizen verkassen regelmatig dus je kunt niet zomaar zeggen waar ze nu zijn. En rond De Haar en Haarzuilens vind je Laativliegers, Ruige dwergvleermuizen, Rosse vleermuizen, Watervleermuizen en Grootoren. In park Vechtstede tref je veel Dwerg vleermuizen, Laativliegers en Rosse vleermuizen aan. Bij het MEC in Maarssenbroek zijn Dwergvleermuizen, Laativliegers, en Rosse vleermuizen waargenomen. Dit jaar proberen we ook het vleermuizenbestand op Nijenrode te inventariseren. Ik denk namens de werkgroep te kunnen zeggen dat enige versterking welkom zou zijn.

Ik ben in Venlo geboren. Toen ik zeven jaar was zijn we verhuisd naar Nijmegen. Daar heb ik op school gezeten, even pedagogiek gestudeerd, mijn man ontmoet en m'n kinderen zijn daar geboren. Later heb ik in Tilburg aan de Academie Mens en Arbeid de opleiding voor beroepkeuzeadviseur gevolgd, nu één van de sociale studies in het HBO. Als loopbaanadviseur heb ik gewerkt met volwassenen en kinderen, individueel en met groepen, voor scholen, bedrijven en instellingen. Ik vond het leuk om steeds andere en nieuwe dingen in mijn werk te doen. Vanwege ons werk zijn we in Maarssen gaan wonen. Mijn man fietste op een dag door Haarzuilens en zag het huis te koop staan. Het is vooral de omgeving waar we voor vielen. Mensen die in deze omgeving nog niet zo bekend

zijn kan ik de Vlinderidylle aanbevelen. Of om vanaf Gasterij Wielrevelt de Joostenlaan te volgen naar de akkers met oude graansoorten. Niet alleen om er de verschillende graansoorten te bekijken maar ook om naar de kruiden te kijken die er groeien dankzij het feit dat er geen kunstmest en bestrijdingsmiddelen worden gebruikt. Ga in het voorjaar naar de Hollandse kade, waar dan op het gedeeltelijk ondergelopen land grote aantallen weidevolgels zijn. Ooit heb ik er wel 150 grutto's gezien.

Jaap Stavenuiter

P.S.

Tijdens een rondje over de Vlinderidylle zagen we grote aantallen Peen, Smeerwortel, Rol klaver, Geel stalkruid, Witte- en Rode klaver, Knoopkruid, Gewone raket, Jacobskruid, Margriet, Boerewormkruid, meerdere soorten distels, Luzerne, Gewone pastinaak, Duizendblad, Witte honingklaver, Kaasjeskruid, Kamperfoelie, Teunisbloemen en Walstro.

Natuuretmaal 2017

In het weekend van 12 op 13 augustus vond alweer de derde editie plaats van het IVN Natuuretmaal. Een 24-uurs evenement op boerderij Vredegoed in Tienhoven voor kinderen van 7 jaar en ouder, boordevol natuuractiviteiten. Met ongeveer 12 kinderen en hun ouders was het gezellig druk. Er was dit jaar zelfs een filmcrew van de landelijke IVN aanwezig om een promotiefilm te maken voor de internationale modderdag. Met professionele apparatuur, waaronder een drone, móét dat wel een mooi filmpje worden. We zijn benieuwd naar het resultaat!

Het zag er 's ochtend even niet naar uit, maar toen het natuuretmaal om 14:00 van start ging, was het gelukkig droog. En dat bleef het ook de rest van het weekend.

40 jaar IVN Vecht en Plassengebied

We begonnen meteen met een nieuwe activiteit: potjesbakken van echte Vechtse rivierklei. Naast potjes werden er ook knikkers, kunstwerkjes, poppetjes en alien-achtige figuren geboetseerd. Het was mooi om te zien hoe creatief iedereen aan de slag ging.

Net als voorgaande jaren was het polsstokpringen ook nu weer één van de hoogtepunten. Voor veel kinderen, ouders én een lid van het organisatie-team (ik noem geen namen Marijke...) bleek de sloot soms nét even te breed wat resulteerde in een nat pak. Toen er ook nog in de modderige sloot gesnorkeld ging worden, hield bijna niemand het meer droog, letterlijk en figuurlijk. Gelukkig konden we hierna snel rond het kampvuur zitten om weer lekker warm en droog te worden. De kleipotjes gingen in het vuur om te bakken. Vanwege de korte droogtijd heeft alleen een enkel kleifiguurtje de hitte van het vuur overleefd. Maar leuk en leerzaam was het zeker.

Nadat iedereen letterlijk de buik vol had van alle broodjes knakworst en de meegebrachte salades was het tijd voor de nachtactiviteiten. Gewapend met batdetector gingen we op zoek naar vleermuizen, zoals de dwergvleermuis, de laatvlieger en de rosse vleermuis. Ook werd een enkele bosuil gehoord.

Terwijl de eerste kinderen zich opmaakten voor een onrustige nacht in het hooi onder de kapschuur (bedankt lammetjes!), werd de eerste dag afgesloten met een borrel rond het kampvuur, waar door sommigen nog lang werd nagepraat over de diepere dingen in het leven. Anderen zochten naar nachtvinders op het opgehangen witte laken of tuurden omhoog naar de sterrenhemel. Jammer genoeg was het nét even te bewolkt en scheen de maan te fel om de "sterrenregen" van de meteorenzwerm Perseïden te kunnen zien.

De volgende ochtend begon vroeg met een voedzaam ontbijtje. Daarna volgde een natuurwandeling door het weiland onder de bezielende leiding van onze boer Bert. Er was ook nog tijd voor het

Dat het weer een zeer geslaagde editie van het natuuretmaal was, getuige deze reacties van enkele kinderen:

"Het was leuk! Poolstokspringen over de sloot, slootbeestjes vangen, hooiberg slapen, vleermuizen gekeken, wandeling door het weiland met de boer. Het was allemaal leuk!"
Jan (6 jaar)

maken van enkele mooie natuurkunstwerken. Zo'n intensief weekend (en een nacht in het hooi) gaat je niet in de koude kleren zitten, dus na de lunch was het welletjes en keerde iedereen huiswaarts, moe maar voldaan.

"We gingen potjes kleien en daarna eten plukken in het bos. We gingen ook waterbeestjes vangen en snorkelen in de sloot. En toen gingen we slootjespringen met een lange stok. Eerst schoongespoten door de boer en toen droge kleren aantrekken en toen kregen we een rondleiding over de boerderij. Broodjes bakken boven het vuur, vleermuizen kijken en je kon ook nog nachtvinders kijken maar die hebben we niet gezien. En we sliepen 's nachts in het hooi dichtbij de lammetjes. Een lammetje was ziek en dat vond ik zielig."
Roos en Isa (8 jaar)

Laurens van Os

40 jaar IVN Vecht en Plassengebied

Wespspin (Argiope bruennichi)

Je kan ze weer veelvuldig zien, spinnen. Het geeft aan dat de overgang van de zomer naar de herfst begonnen is. Spinnen staan bekend als nuttige diertjes die insecten eten, vooral muggen en vliegen. Tegelijkertijd zijn er nogal wat mensen die gruwelen van het beestje met haar acht poten. Persoonlijk vindt ik een behoorlijk aantal exemplaren van de mensheid een stuk spannender.

Van de ruim 500 soorten die er in Nederland leven valt nauwelijks narigheid te verwachten. Toch geloof ik niet dat ik hier met woorden mensen met angst voor spinnen gerust kan stellen. Op dit moment leven er ondanks de opwarming van de aarde, voor zover ik weet, in ons landje geen dodelijke spinnen in het wild. Er is wel een klein aantal spinnen die een pijnlijke beet hebben (wordt vaak vergeleken met de pijn die een wespensteek kan geven). De grootste daarvan heeft een kopborststuk van 25 millimeter, dit is de "grote oeverspin" ("vlotspin"). Klein maar met venijn is de roodwitte celspin (12 mm). Ze is een uitzondering op de regel dat spinnen geen mensen aanvallen. Dit kan ze doen als ze verstoord wordt. Verder zijn er nog twee pijnlijke soorten met een maximale afmeting van 15 mm, de "grote spoorspin", ook "grote bermzakspin" genoemd en de "waterspin" die ook bekend staat als "duikerspin"

en "duikerklokspin". De genoemde afmetingen zijn die van de vrouwelijke exemplaren (diverse bronnen noemen overigens afwijkende afmetingen). De mannen zien er vaak heel anders uit en zijn vrijwel altijd veel kleiner. Tot nu toe hier geen geruststellende informatie dus. Vergeet echter niet dat de andere soorten, meer dan 500, voor de mens volkomen ongevaarlijk zijn.

Sinds kort wordt er in de Molenpolder een in mijn ogen prachtige spin waargenomen. Met haar opvallend geel, wit, zwart gestreept achterlijf, zilverwit kleurig kopje en formaat van 17mm valt de wespspin behoorlijk op. Het kleurrijke exemplaar is de vrouw. Het mannetje zie je door zijn dof bruine kleur en afmeting van zo'n 4 tot 8 mm minder snel. Spinnen staan vaak bekend onder meerdere namen, deze spin wordt dan ook wespenspin en tijgerspin genoemd.

De wespspin is voor mensen ongevaarlijk en kan ondanks haar naam niet steken. De naam slaat op de geel-zwarte strepen. Het beestje komt van oorsprong uit landen rond de Middellandse zee. Zij leeft voornamelijk in graslanden en op de heide. De spinnen zitten laag boven de grond waar ze een zogenaamd wielweb maken. Boven het midden van het web zijn vaak twee witte zigzagbanden zichtbaar. Deze niet kleverige band wordt niet door jonge spinnetjes gemaakt. Waarom de band er is is onduidelijk. Helpt het met het aantrekken van insecten? Voorkomt het dat dieren er doorheen lopen? Kan de spin hiermee, door het web te laten trillen rovers afschrikken? Logisch lijkt dat het de spin helpt om te overleven, wellicht kloppen alle genoemde verklaringen.

Alle wielwebspinnen hangen met de kop omlaag in het web. Ze eten alles wat in hun web blijft hangen. Door het web dicht boven de grond hangende tussen grashalmen en stengels te maken is het duidelijk dat de wespspin zich richt op springende en laagvliegende insecten. Relatief grote prooien zoals sprinkhanen (zie foto), libellen en kevers zijn in de webben aangetroffen. De prooi wordt direct ingepakt in zijde, vervolgens wordt het gebeten en met gif ingespoten. De inhoud van het insect wordt daardoor vloeibaar zodat het leeg gezogen kan worden zodra het niet meer beweegt. De prooi kan ook als voedselpakket in het web opgehangen worden. Bij een te groot insect bijt de spin snel de draden door waaraan het insect hangt zodat deze uit haar web valt voordat het ernstig beschadigd raakt.

De wespspin paart meestal in de maand juli. Voordat het zover is zitten er een aantal mannetjes te wachten tot het bijna volwassen vrouwtje haar laatste vervelling ondergaat. Direct na deze vervelling is de huid nog week en, niet onbelangrijk, het agressieniveau van het vrouwtje laag. Het eerste mannetje kan op dat moment succesvol tot paring overgaan. Mannetjes die het daarna proberen krijgen eenzelfde reactie als een mogelijke prooi waardoor er zelden met succes opnieuw gepaard kan worden.

In augustus maakt de vrouw vlakbij haar web een cocon van ruim 2 cm (zie foto). Vlak voor het afzetten van haar eitjes is het achterwerk opgezwollen tot zo'n 25 mm. De moederspin wordt 1 tot 2 jaar oud en sterft vaak in de winter. Een mannetje leeft nadat hij volwassen is slechts enkele dagen. De spinnenkinderen, vaak honderden, komen ongeveer na ongeveer een maand uit. Ze verlaten de cocon echter pas in maart. Door een draad in de wind te laten vieren verspreiden ze zich.

Andre Roeffen

De Waker

Dijken zijn onmisbaar in de definitie van een polder: "Een polder is een met dijken omgeven stuk land, waarbinnen de mens de waterstand kan regelen."

En ik durf te stellen dat ze voor het behoud van een polder net zo belangrijk zijn als voor haar definitie.

Soms zou ik een dijk willen zijn; lekker in het zonnetje liggen met je voeten in het water en de mensen die zeggen: "Maar hij werkt wel!" De droom van iedere kunstenaar.

Veel van onze dijken liggen zo al honderden jaren schijnbaar te niksen in het landschap. Bij sommige daarvan is het wassende water in geen velden of wegen te bekennen. Maar zijn deze dijken nutteloos? Nee, ze hebben wel degelijk nut! Zo gebruik ik deze hoge lijnen in het landschap vaak als tribune. Met mijn schoolklassen tijdens de lessen in de polder biedt een dijk mooi uitzicht over het land en zo werkt dat ook als een dijk wordt gebruikt als onderlig-

ger voor wandel- en fietspaden. Of ik gebruik een dijk als meubel om wolken te bestuderen. Dat werkt als volgt: ga op je rug liggen, neem een grasspriet in de mond en fantaseren maar!

Er zijn mensen die denken dat daar de termen waker, dromer en slaper vandaan komen: van de staat waarin de polderwachter verkeert op een dijk: wakend over de weidevogels, dromend over fantastische kunstwerken of slapend om al deze indrukken te verwerken. Dat klopt allemaal, maar het is niet de ware oorsprong van deze termen. In vroeger tijden werden ze gebruikt om de staat van paraatheid van een dijk aan te geven: de waker voorop in de strijd tegen de zee. De dromer er achter, half wakker om als het moet in actie te komen. En als laatste de slaperdijk.

In het begin van ons polderlandje woonden de mensen ook niet achter een wakerdijk, ze waren niet gek. Pas achter de slaper was je veilig. Bij een hevige storm wilde de wakerdijk nog

wel eens ten prooi vallen aan de zee. Als de storm weer was gaan liggen werd de dijk hersteld of de dromer werd gewekt tot waker. De mensen bewogen met het water mee. Dat is nu onvoorstelbaar. Tegenwoordig bouwen we zelfs buitendijks. Dat zijn inderdaad de mooiste plekken, maar onze voorouders zouden ons voor gek verklaren. En het is niet eens geheel ondenkbaar dat ze daar in de nabije toekomst wel eens gelijk in kunnen krijgen.

Ook hier in de Vechtstreek hebben we dijken, de meeste zijn niet zo imposant als de Afsluitdijk of de Houtribdijk. Onze dijken zijn het best herkenbaar aan de straatnaambordjes: de Broekdijk, Molendijk of de Diependaalsedijk. En hoewel ze er niet erg wakker uit zien zijn ze nog altijd van groot belang voor het behoud van onze droge voeten. Zelfs een dijk zonder water ligt daar als derde of vierde waterkering. Als je ze weg zou halen heeft de zee vrij spel bij een eventuele overstroming en vult heel Holland zich als een grote badkuip.

Een van de mooiste dijken hier in de omgeving is het kleine aarden ruggetje door het land achter Oud Maarsseveen. Dit historische dijkje vormde de scheiding tussen de polders van Westbroek en Maarsseveen en is nu de drager van het Vredevoetpad van Natuurmonumenten. Maar met een hoogte van vijftig centimeter is hij niet erg herkenbaar als 'dijk'. En dat kostte hem bijna het leven: tijdens de werkzaamheden bij de natuurinrichting had een grote kraan zijn tanden al in het dijklichaam gezet om het land strak te trekken. Maar gelukkig zijn er dan nog mensen die het land kennen en waken over onze slapers, zelfs als die reeds in eeuwige rust verkeren. Maar mijn favoriet blijft de Hondsbosche Zeewering in Petten. Mijn dijk. Vroeger een stoere eerste waterkering als waker aan de kust. Tegenwoordig ligt hij te dromen, toegedekt met een dikke zandlaag. Nog even en hij slaapt...

De polderwachter

40 jaar IVN Vecht en Plassengebied

Wilde planten die je eigenlijk gezien moet hebben

De Reuzenberenklauw
Beste lezer, je hebt gelijk wanneer je vindt dat de Reuzenberenklauw niet thuishoort in de categorie van bijzondere planten die je eigenlijk gezien moet hebben. Deze plant zie je niet zomaar over het hoofd. Toch is er aanleiding om nu aandacht aan de plant te besteden. De Reuzenberenklauw (*Heracleum mantegazzianum*) is een twee tot vijfjarige plant die behoort tot de familie van de Schermbloemen (*Apiaceae*). De wetenschappelijke naam *Heracleum* voor het geslacht Berenklauw is een verwijzing naar de Griekse halfgod Heracles. Een terechte naam voor de krachtpatser onder de 'wilde' planten. De plant wordt in het eerste jaar niet hoger dan 50 cm, om daarna, afhankelijk van de grond, de volgende 2 tot 5 jaar in bloei te komen. De stam van de Reuzenberenklauw is meestal paars gevlekt en kan aan de voet tot 10 cm dik worden. De bloemschermen die tot 50 cm breed worden, zijn samengesteld uit 50 tot 100 stralen, voorzien van witte bloemen. De bladeren van de plant worden officieel aangeduid als dubbel veerdelig. Anderen hebben het over klauwvormige bladeren die meer dan een meter groot kunnen worden. Het is een zomerbloeier die gewoonlijk na de zaadvorming afsterft.

De Reuzenberenklauw is in de 19e eeuw vanuit Zuidwest Azië (Kaukasus) ingevoerd als tuinplant. Zijn enorme omvang met schermen die tot 80.000 bloemen dragen, levert een spectaculair beeld op. Dat geldt ook voor de periode na de bloei, wanneer de bloemen en stengels in de herfst bedekt zijn met dauwdruppels of met rijp tijdens vorst. De Berenklauw is een typische winterstaander: de zaden worden tijdens de winterperiode door de wind losgerukt en verspreid. De plant heeft zich als een tuinvlieder vanuit tuinen en parken over het land verspreid. En is vooral te vinden op niet begraaide plaatsen, zoals langs wegen en randen van loofbossen.

En nu heeft de Europese Unie de Reuzenberenklauw op de lijst gezet van invasieve exotische planten en dieren. Waardoor vanaf 2017 een verbod geldt op het bezit, handel, kweek, transport en import van de plant (dus niet voor de inheemse Gewone berenklauw). Soorten komen op de lijst als er sprake is van schade aan de biodiversiteit, schade voor de gezondheid of economische schade. Voor de Reuzenberenklauw pleit dat deze net als andere schermbloemen gastheer is voor insecten zoals vliegen, kevers en solitair levende bijen die eenvoudig bij de nectar kunnen. Daarnaast gebruiken insecten en spinnen dode holle stengels om te overwinteren. Tegen de plant pleit dat door zijn omvang andere bodemplanten volledig overschaduw worden. Ernstiger zijn de verschijnselen die kunnen optreden wanneer onze huid in contact komt met de stengelharen van de plant, Door hun grootte veroorzaken ze gemakkelijk wondjes,

waarna het sap de huid overgevoelig maakt voor zonlicht. De plant is op zich niet giftig en het contact met de haren is pijnloos. Maar na verblijf in de zon doen zich verschijnselen voor van jeuk, blaren tot ernstige brandwonden. Krijg je sap in de ogen, dan kan blindheid optreden. De plant is te bestrijden door de inzet van grote grazers en schapen, zij ondervinden geen hinder van de stengelharen. Een andere mogelijkheid is om jarenlang consequent twee keer per jaar te maaien net zolang tot de kiemkracht van de zaden in de grond over is. Op die manier gloort er misschien nog een gouden toekomst voor schapenhouders in de bestrijding van de Reuzenberenklauw.

Jaap Stavenuiter

40 jaar IVN Vecht en Plassengebied

Wat voor weer vandaag?

Op zoek naar de pot met goud

Regenboog in de vroege morgen, baart de wakkere boer zorgen; Maar regenboog 's namiddags laat, blijde hij te ruste gaat.

We kennen hem allemaal, de regenboog. Majestueus verheft deze zich na een regenbui 's avonds boven de horizon en na Engelse overlevering kunnen we aan het uiteinde van een regenboog een pot met goud vinden; waar je naar toe zou kunnen fietsen om deze op te rapen. Helaas, er zijn nog steeds mensen die dit inderdaad geloven!

De regenboog zien we bij een laagstaande zon waar de zonnestrallen de kans krijgen om tegen de regen onder de bui aan te schijnen. De regendruppeltjes breken de lichtstralen in het bonte pallet kleuren in een fraaie hoepel, rood van buiten en verkleurend naar violet in de binnenring. Bij stevige regen is vaak nog een tweede boog (de bijregenboog) te zien met een omgekeerd kleurenschema, buiten de hoofdboog om. Deze bijregenboog is 8 keer lichtzwakker dan de hoofdregenboog. Regenbogen zien we nooit in de middaguren, want dan staat de zon te hoog aan de horizon. Het beste is te zoeken kort na een regenbui tot ongeveer twee uur na zonsopkomst of twee uur voor zonsondergang en altijd recht tegenover de zon, dus met zon in de rug. De regenboog zelf beschrijft in

principe een volledig cirkel, maar alleen het deel boven de horizon is zichtbaar. Midden in de denkbeeldige cirkel ligt het tegenpunt van de zon. Het tegenpunt van de zon ligt net zo diep onder de horizon als de zon boven de horizon staat. In de late namiddag staat de zon nog vrij hoog boven de horizon en ligt het tegenpunt ook diep onder de horizon. Een klein deel van de top van de regenboog is dan zichtbaar. Hoe lager de zon staat, des te hoger de regenboog zich boven de horizon verheft. Rond zonsopkomst of zonsondergang is de regenboog gegroeid tot een halve cirkel.

De meeste kans op regenbogen is bij een buig weertype (alleen regenbuien; geen zuivere hagel of sneeuw) bij westen tot noordwestenwind met tussen de buien door flinke opklaringen. 's Morgens in het westen en 's avonds in het oosten. En als onze boer uit de weerspreuk 's morgens in het westen regenbogen ziet, dan ziet hij de bui al hangen. Het wordt een natte dag op het veld. Immers in die situatie zullen er de hele dag gedurig buien blijven vallen. Maar 's avonds zakken de buien in en een laatste bui die een regenboog in het oosten tovert bezorgt hem een droger weertype.

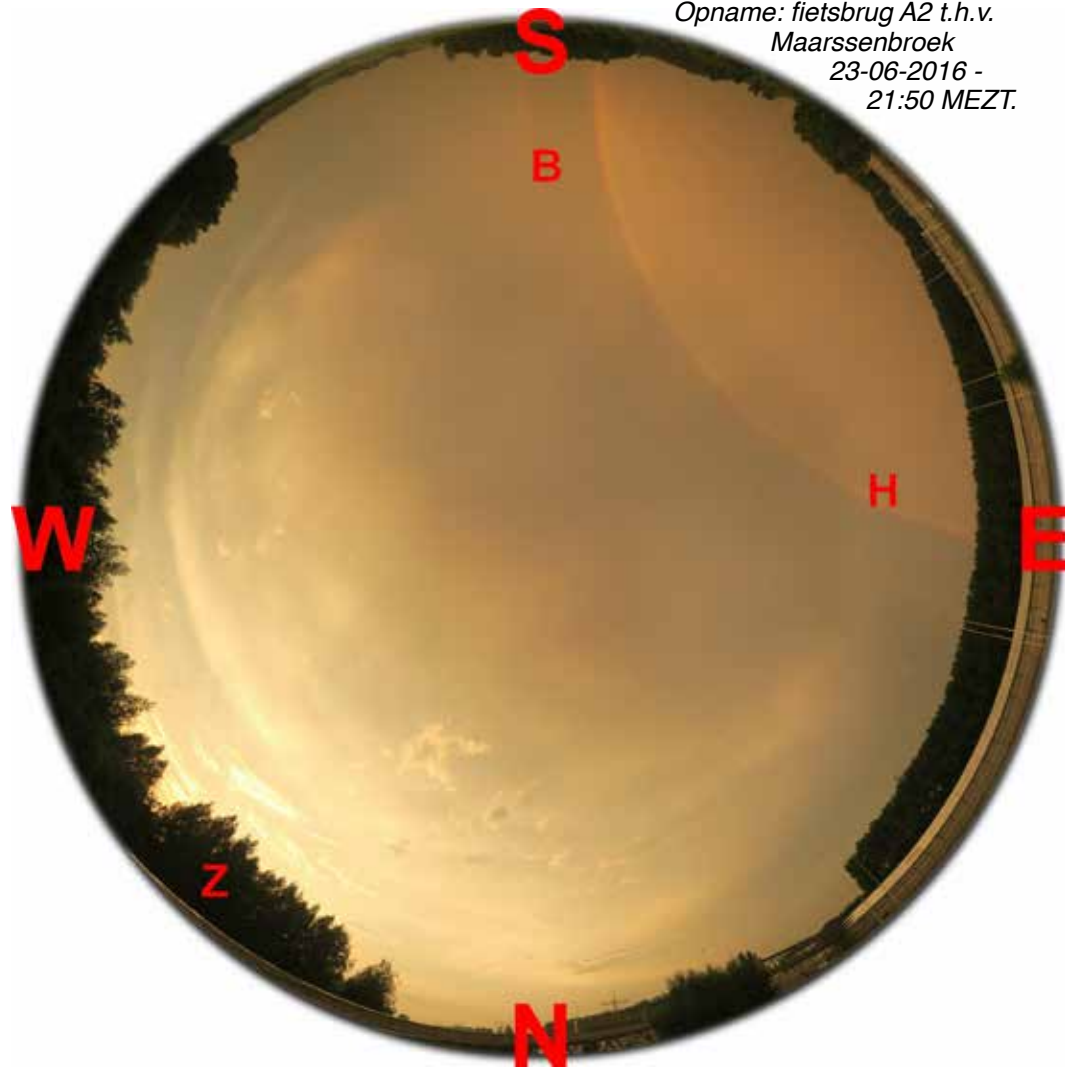
Regenbogen bij grote regendruppels vertonen intense kleuren, welke diffuser worden naarmate de regendruppels kleiner worden. Soms kan er tegen een mistbank aankijkende een witte boog gezien worden, de mistboog en op met dauw bedekte spinnenrag op graslanden de zogenaamde dauwboog. Met een plantenspuit of tuinslang kun je zelf regenbogen opwekken en bij fonteinen of watervallen zijn ook vaak regenbo-

gen zichtbaar. Nu de dagen weer snel korter worden is de kans om een regenboog te zien dan ook sneller op te merken dan gedurende de lange zomerdagen.

Ton Lindemann

Figuur: Fisheye opname van de hemelkoepel met aangegeven windrichtingen. Rond zonsondergang of zonsopkomst blijven alleen de rode en gele tinten over in de regenboog. Merk op dat de zon (Z) op 180° van de regenboog staat.

*H Hoofdregenboog, B Bijregenboog.
Opname: fietsbrug A2 t.h.v. Maarssebroek
23-06-2016 -
21:50 MEZT.*

Beste Polderwachter

De herfst staat voor de deur en aan het eind van dit stukje heb ik nog een vraag over een onderwerp waar ik al langer mee zit. In het Lentenummer van De Bres werd de Steenuil opgevoerd die met zijn heldere maangele ogen voor Pallas Athene de wereld afspeurde, om haar te kunnen vertellen wat er in de wereld was voorgevallen. In de Griekse oudheid hielp de mythologie om gebeurtenissen te kunnen verklaren. Eerst wordt daarom vanuit die setting aangegeven waarom er seizoenen zijn. En ook Midas Dekkers heeft iets met de herfst.

Persephone is de dochter van Demeter, de godin van de landbouw en van de oppergod Zeus. Demeter waakte over haar dochter als een kloek. Toch lukte het Hades, de god van de onderwereld om haar te ontvoeren. Demeter was gek op haar dochter en was ontroostbaar. Door haar verdriet en machteloosheid brak er een periode aan die als herfst en winter te duiden is met hongersnood. Daarop gebood Zeus zijn broer Hades om Persephone aan haar moeder terug te geven. Hades stemde toe, maar eerst moest Persephone nog één maaltijd gebruiken en daarbij at ze zes granaatappel-pitten. Het gevolg was dat ze jaarlijks zes maanden terug moest naar de onderwereld. Tijdens de lente en zomer, het groei en bloeiseizoen was ze bij haar moeder. En terug in de onderwereld braken de herfst en winter aan. Was het in de oudheid Demeter die door haar droeve stemming de herfst inluid-

de, Midas Dekkers gaf op 17/10- 2015 in de Volkskrant met een fris gemoed een minicollege herfstwandelingen maken. Midas: “ Ik wandel het liefst in de natuur als zij het zelf ook naar haar zin heeft. Dat is in de herfst. Het najaar staat voor vervulling, het werk is gedaan. Eieren zijn uitgekomen, jonge vogels leerden vliegen en de bomen kunnen hun blaadjes loslaten. De herfst is Moeder Natuur die nog even een cognac neemt in haar luie stoel voor ze tevreden aan haar winterslaap begint. Wandelen doe je niet voor je lichaam, Je doet het voor je geest....

Beste Polderwachter, het 40-jarig jubileum dat we dit jaar vieren is een mooie gelegenheid om te kijken waar we als afdeling voor staan. IVN staat officieel voor Instituut Voor Natuureducatie en Duurzaamheid. Als ik het daar met buitenstaanders over heb, dan krijg ik reacties als: nooit van gehoord tot die naam kom je vaker tegen. Bijvoorbeeld bij herinrichtingsplannen voor het landschap. Voor het creëren van draagvlak betrekken ze het IVN daar graag bij. Onze IVN-afdeling verzorgt, ondersteund door werkgroepen natuurcursussen, en beheert de Commelinhof. Daarnaast wordt een groot aantal excursies gegeven door gidsen die verhalen vertellen en landschappen, bloemen, bomen en dieren een naam kunnen geven, waarbij natuurbeleving centraal staat.

Beste Polderwachter, Als je dat zo hoort zouden we dan niet moeten volstaan met IVN voor Natuurbeleving? En natuurlijk horen zaken als duurzaamheid, natuureducatie en natuurprojecten daarbij.

Een stedeling

Nieuws van de werkgroepen

Beste natuurliefhebbers,

Als redactie genieten we ervan om vier keer per jaar een Bres uit te brengen met een gevarieerd aanbod aan artikelen. We willen je graag laten ervaren hoe leuk dat is en hebben de volgende vorm bedacht.

Bij interviews zoals in dit nummer met Hettie Luijten, besteden we aandacht aan een plek die de moeite waard is om het te bezoeken. Bij haar was dat de Vlinderidylle in het Wielrevelt aan de Thematerweg bij Vleuten. Het was dit terrein dat ze tijdens de Natuurgidsenopleiding gedurende vier seizoenen volgde. Eerder wees Harm Dotinga op bomen in de binnenstad van Utrecht zoals de Valse Christusdoorn, de Anna Paulownaboom, Tulpenboom en Trompetboom. Titia Kan-Boot vestigde de aandacht op het Abraham Dolehof achter de Lutherse kerk in de binnenstad van Utrecht. Ingrid Kat verwees naar De Ruigehof op de grens tussen Abcoude en Amsterdam-Zuidoost. De plekken hebben met elkaar gemeen dat ze de moeite waard zijn om er te gaan kijken en dat ze openbaar toegankelijk zijn.

Ken jij zo'n gebied dat interessant, maar nog onbekend is en binnen het gebied ligt van IVN Vecht & Plassen, neem dan contact op met Jan van Schooten. Een van de redactieleden gaat er dan met je kijken en samen doen we er verslag van. Een ander voorbeeld: Eten uit de

natuur staat in de belangstelling en Voedselbossen schijnen zelfs 'booming' te zijn. Zie Mens en Natuur van herfst 2016.

Dichter bij huis en wel in de nieuwe wijk Rijnvliet in De Leidsche Rijn wordt het eerste grootschalige, stedelijke voedselbos aangelegd. Over enkele jaren zal daar een systeem met eetbare planten groeien dat, zoals dat is verwoord: mensen en natuur met elkaar verbindt. Het wordt de eerste wijk in Nederland die een openbare groenstructuur krijgt gebaseerd op de principes van het voedselbos. Het stedenbouwkundig ontwerp sluit aan op bestaande zaken als de Strijkviertelplas en 'De metaal Kathedraal'. Een pracht onderwerp om je daar in te verdiepen en er zo nodig samen verslag van te doen.

De redactie van De Bres.

40 jaar IVN Vecht en Plassengebied

Vogelwerkgroep maakt doorstart

'Kick-off' tijdens voorjaarsexcursie op Texel

De vogelwerkgroep Vecht & Plassen-gebied wordt nieuw leven ingeblazen. Als IVN-gidsen in spé raakten wij het afgelopen jaar tijdens onze stage bij de Vogelkijkgroep Woerden zo enthousiast dat we de uitdaging aangaan om in onze regio op structurele wijze vogels te kijken en excursies te organiseren.

Het begon tijdens de IVN natuurgidsen-opleiding 2016-2017. Het mooie van die opleiding is de ruimte die je krijgt om je eigen interesse en hart te volgen. En zo vonden wij elkaar tijdens het begin van de opleiding als vijf cursisten die zich hadden inschreven voor de vogelstage. Bij IVN V&P was geen actieve vogelwerkgroep meer aanwezig, maar gelukkig waren we welkom bij IVN Vogelkijkgroep Woerden. Onze stagebegeleider was Arwin den Boer en na een eerste overleg trok hij meteen enthousiast samen met ons het veld in. Vogelaars Hanneke Boom en Ingrid Kat, die betrokken waren bij de eerdere vogelwerkgroep V&P, voegden zich er ook bij. Sinds die eerste gezamenlijke excursie in juni 2016 hebben we in verschillende samenstellingen zo'n twee keer per maand diverse mooie vogelgebieden verkend. Door die excursies hebben we veel geleerd, moed verzameld en ook veel zin gekregen om de vogelwerkgroep binnen de afdeling weer nieuw leven in te blazen. Daarbij

bouwend op de eerdere activiteiten van Arwin, Ingrid, Hanneke en ook Lolke Stelwagen.

Texel excursie mei 2017

Als eindproject organiseerden we als 'vogelwerkgroep in spé' voor medecursisten en begeleiders van de opleiding een weekend naar Texel. In totaal waren we met 22 deelnemers. Ook Ingrid Kat en stagebegeleider Arwin den Boer waren aanwezig.

Op het programma stonden excursies naar vijf van de vele mooie natuurgebieden die Texel rijk is. Op zaterdagochtend bezocht een deel van de deelnemers de polder Waal en Burg, een uniek natuurgebied in het centrum van het eiland dat alleen toegankelijk is met een gids van Natuurmonumenten. De polder is rijk aan zeldzame orchideeën, zoals de harlekijn orchidee, en steltlopers zoals de bonte strandloper, groenpootruiter, oeverloper en kleine plevier (of goudoogje). De rest van de groep ging onder leiding van Jopie de Gans naar de Bollekamer, een gebied in de duinen dat beheerd wordt door Staatsbosbeheer. Daar is van alles te zien en te horen, zoals de

koekoek, blauwborst, veldleeuwerik, kneu en wulp.

De volgende plek was Utopia, een binnendijks vogelgebied aan de noord-oostzijde van het eiland. Deze excursie werd gegidst door Welmoed de Lang en Joop Bouwman. In Utopia broeden visdiefjes en grote sterns zij-aan-zij, met veel onderling geruzie. Daartussendoor zwemmen eidereenden statig rond, met pulletjes in hun kielzog. Ook de kluut is daar volop te bewonderen. Buitendijks zijn er veel steltlopers te zien. Duizenden kanoeten, bonte strandlopers, wulpen en scholeksters halen daar hun eten.

Op zondagochtend was De Slufter in het noordwesten aan de beurt, waar een collega van de IVN afdeling Texel als gids fungeerde. Kenmerkend voor dit gebied zijn de kweldervegetatie en de vele broedvogels. Velen zijn watervogels zoals de eidereend en bergeend. De laatste excursie ging naar de Mokbaai in het zuiden, een kwelder met zandeilandjes. Een goede plek om wadvogels te bekijken vanaf de dijk. Deze excursie werd gegidst door Diego Rijnaker en Annelies Speksnijder. Er stond een harde koude wind en de ogen traanden achter de verrekijkers, maar er waren op het wad wel veel mooie vogels te bewonderen: lepelaars, tureluurs, wulpen, bontbekplevieren, steenlopers en rosse grutto's.

En nu?

Tijdens het Texelweekend hebben we aangekondigd dat we de vogelwerkgroep officieel willen maken en van plan zijn activiteiten te organiseren voor het algemene publiek en voor de actieve leden van de afdeling. In eerste instantie gaat het dan vooral om excursies binnen het gebied van de afdeling, maar we schromen niet om ook daarbuiten 'op jacht' te gaan naar vogels. Daarbij houden we nauw contact met de Vogelwacht Utrecht, IVN Vogelkijkgroep Woerden en andere IVN-afdelingen, en natuurlijk ook met de andere werkgroepen binnen onze eigen IVN afdeling. Via de afdelingswebsite, excursiekalender en e-mailberichten kunnen jullie op de hoogte blijven van onze activiteiten. En mochten er vragen zijn, stuur ons dan een bericht naar de twee onderstaande e-mailadressen. Wij zien jullie de komende tijd graag in een van onze mooie vogelgebieden! Wie zijn wij?

Jopie de Gans, Welmoed de Lang, Diego Rijnaker, Joop Bouwman en Annelies Speksnijder

Contact
Annelies Speksnijder: j.e.speksnijder@ziggo.nl
Joop Bouwman: joopbouwman54@gmail.com

40 jaar IVN Vecht en Plassengebied

Nieuws van de werkgroepen

Nieuws van de paddenstoelen werkgroep

Het komend herfstseizoen gaat de paddenstoelenwerkgroep weer op pad om zich verder te bekwamen in het leren herkennen van paddenstoelen en zich voor te bereiden op de publieksexcursies in Gunterstein en Nijenrode. Ook Over Holland, Amelisweerd en nog twee nader te bepalen bossen zullen we een bezoek brengen. Heb je belangstelling neem dan contact op met Hanni Meulemans (hannimik@xs4all.nl).

Excursieschema 2017

De werkgroepexcursies worden gehouden op vrijdagochtend van 10.00-12.30 uur tenzij anders vermeld.

dag datum plaats

Vrij.	08-09	Over Holland
Vrij.	15-09	Gunterstein
Za.	16-09	Bij belangstelling extra voorwandelen voor Gunterstein.
Zo.	17-09	Publieksexcursie Gunterstein om 14.00- 15.30 uur
Vrij.	29-09	Beerschoten
Vrij.	06-10	locatie ?
Vrij.	20-10	Nijenrode
Za.	21-10	Extra voorwandelen Nijenrode (ook voor andere gidsen) om 10.00- 12.30 uur
Zo.	22-10	Publieksexcursie Nijenrode om 14.00-15.30 uur
Vrij.	27-10	Amelisweerd
Vrij.	03-11	Laatste excursie locatie ?

Natuurcursus voorjaar 2017

Voor ons als cursusteam is het steeds weer een uitdaging om een interessant programma te maken en daarbij de juiste sprekers te vinden. We proberen zoveel mogelijk aan de wensen van de cursisten te voldoen. Aan het einde van elke cursus kunnen zij op het evaluatieformulier kenbaar maken naar welk onderwerp hun interesse uitgaat. Meestal zijn er favorieten zoals bomen, vogels en vlinders.

De eerste theorieavond ging over Bomen en werd met veel enthousiasme gegeven door tuinarchitect Ronald Wolswijk en aansluitend op zaterdagochtend nam Klaas Koornwinder ons mee door het Maximapark waar oude bomen in het nieuw aangelegde park bewaard zijn gebleven.

Voor het onderwerp vogels hadden we Bert van Dillen gevraagd om over Steltlopers te komen spreken. Bert heeft zelf unieke foto's gemaakt voor zijn presentatie en bij de excursie in de Waverhoek kon iedereen met verrekijker en telescoop de bijzondere watervogels zoals de kluut en de kempfaan bewonderen en in het riet was de blauwborst goed zichtbaar.

Voor de theorieavond over Vlinders en Libellen was kenner Kars Veling uitgenodigd, een beeldend verteller en ook hij liet geweldige foto's zien. Dit voorjaar is koud begonnen waar-

door de natuur achterliep en er ook minder vlinders zijn waargenomen. De excursie was in de Vlinderhof van het Maximapark waar vrijwilliger Eric Brink een rondleiding gaf over de aanleg en onderhoud van beplanting die vlinders aantrekken.

Onze bijenexpert Henk Verver vertelde een avond over bijen, wespen en hommels en naarmate de avond verstreek ging er een wereld open over deze belangrijke dieren. We konden tijdens de zaterdagexcursie zien hoe Henk als imker werkt en zijn bijenkasten aanschouwen.

De laatste theorieavond en zaterdagexcursie ging over wilde orchideeën en werd verzorgd door Jasper Willemsen. Dank aan de sprekers voor de mooie presentaties, excursies en alle voorbereidingen die zij hebben verricht, dank aan Laura van Straalen die haar stageplek voor de gidsencursus vervulde en dank aan de deelnemers die elke keer weer hun enthousiasme en verwondering uitten.

*Inez Kollaard,
Bernadet
Sijmons en
Edith Meijer.*

40 jaar IVN Vecht en Plassengebied

Help jij ons met hutten bouwen?

Buiten is van alles te doen en te beleven voor kinderen. Leuk en nog gezond ook. Deze zomervakantie start op Eilandstede een zomerprogramma. Elke week een leuke buitenactiviteit van 1,5 uur voor kinderen van 6 tot 12 jaar, zoals hutten bouwen, slootje vissen en nog veel meer. Vind je het leuk om kinderen te begeleiden en heb je een groen hart? Sluit je dan aan. Specifieke ervaring of kennis is niet nodig.

Met deze flyer gaven kinderen de aftrap voor het werven van vrijwilligers voor het zomerprogramma van Eilandstede/Kanaleneiland in Utrecht. Een uitnodigend en uitdagend programma, waar vrijwilligers en kinderen samen optrekken bij het hutten bouwen, slootje prutten en ridder spelen.

Natuuractiviteiten voor kinderen: een uitdaging

Uitgangspunt is de gezamenlijke wens van Utrecht Natuurlijk en IVN om – vanuit het programma groen-doet-goed - in de zomer natuuractiviteiten te organiseren voor kinderen, met als doel de kinderen actief de natuur te laten beleven en vrijwilligers de activiteiten in goede banen te laten leiden. Voor IVN sloten Dirk Jan Boerwinkel, Joke van der Ham en Carin van der Veer – alledrie lid van werkgroep Stadsnatuur – zich aan bij het ontwikkelen van het zomerprogramma en Joke ook bij de uitvoering.

Maar voor het zover was, had de organisatie nog behoorlijk wat voeten in de aarde. Tussen de startbijeenkomst en de

daadwerkelijke uitvoering van het zomerprogramma zaten slechts 6 weken. Een behoorlijke uitdaging dus...

Werving vrijwilligers

De werving van vrijwilligers liep via de bestaande kanalen van UN en IVN, maar vooral via persoonlijke contacten. Daarnaast werden flyers verspreid via een aantal scholen in de wijken Kanaleneiland en Oog in Al en via het AZC in Oog in Al en was er op de site van Eilandstede informatie te vinden.

Teaching the teacher

Kees van Wegen (freelancer in het veld van natuur en educatie) en Ellen Alzer (adviseur duurzame initiatieven UN) bekleedden samen een organisatorische spilfunctie. Kees' werkwijze is persoonlijk, praktisch en gepassioneerd en Ellen en Kees waren verantwoordelijk voor het 'teaching the teacher' programma voor de vrijwilligers. In een tweetal avonden kregen de 7 vrijwilligers die zich hadden opgegeven, op een uitnodigende wijze handvatten om de kinderen laagdrempelig tegemoet te treden en hen uit te dagen om aan de slag te gaan. Dit resulteerde in een eerste zomeractiviteit 'hutten bouwen' op 14 juli, waaraan in totaal 9 kinderen deelnamen.

Het weer was helaas spelbreker en de activiteit moest naar binnen worden verplaatst. Gelukkig hadden de vrijwilligers van tevoren een alternatief bedacht en konden de hutten, weliswaar in miniatuur, toch worden gebouwd.

De week daarop werd er in de slootjes gevist (9 kinderen) en de week daarna vonden de ridderspelen (11 kinderen) plaats.

Zomerprogramma: creativiteit vrijwilligers

Het totale zomerprogramma bestond uit drie onderdelen, die alle eenmaal

werden herhaald. De vrijwilligers hadden een grote rol bij het bedenken van de onderwerpen voor een activiteit en de concrete invulling ervan. De ridderspelen waren hier een prachtig voorbeeld van. Het onderwerp was bedacht door de vrijwilligers en er staat naast de boerderij van Eilandstede een ridderkasteel, waar we dankbaar gebruik van hebben gemaakt. Ook ideeën voor de concrete invulling kwamen volledig uit het brein van de vrijwilligers: een inleidend verhaal, het gooien van een lans door een hoepel van wilgentenen, een handpop rat veilig over de brug uit het kasteel zetten, linten uit de klimtouwen halen, het maken en inwijden van je eigen schild, het tot ridder slaan én het veroveren van de vlag van de tegenpartij. Een mooi en spannend programma, waar de kinderen vol overgave aan meededen. Met het volbrengen van alle taken was het kasteel voor de ridders en gingen ze op zoek naar de schat die in het kasteel verstopt was. Om de beurt kozen de kinderen een edelsteen uit de schatkist om mee naar huis te nemen.

Iedere activiteit werd aansluitend aan de activiteit door de vrijwilligers en Ellen nabesproken. Dit leverde informatie op om het de volgende keer beter of anders te doen.

Werving kinderen en aanmelding

Voor de werving van kinderen zijn verschillende kanalen ingezet, waaronder social media. Maar ook gedrukte media zoals De Telegraaf. De aanmelding verliep niet erg voorspoedig, soms kwam de aanmelding pas 1 dag voor de activiteit binnen en soms sloten kinderen zich op de dag zelf aan. Van tevoren was afgesproken dat iedere aangekondigde activiteit door zou gaan, ongeacht het aantal kinderen en ongeacht de weersomstandigheden. Bij regen moest er wel een alternatief binnenpro-

gramma zijn.

Het uitgangspunt om de activiteit alleen met kinderen te doen en ouders er niet bij te laten, was niet haalbaar omdat een aantal ouders aangaf er graag bij te willen blijven. Zeker bij het slootje prutten en de ridderspelen bleek dit uiteindelijk ook heel welkom.

Vrijwilligers bedankt

Eind september is er een gezellige bijeenkomst om alle vrijwilligers te bedanken voor hun enthousiasme en inzet. Maar ook om hen te behouden voor het uitbouwen van natuuractiviteiten voor kinderen, ook buiten de vakantieperiodes.

Hoe nu verder?

De organisatiegroep gaat na de zomer aan de slag met vragen als 'Hoe kunnen we de vrijwilligersgroep behouden' en 'Kunnen we ook buiten de vakanties natuuractiviteiten organiseren'. De vrijwilligers zijn hierbij onmisbaar!

Andere wijken en gemeenten hebben belangstelling getoond voor de wijze waarop UN en IVN samen met de groep vrijwilligers de zomeractiviteiten hebben georganiseerd. Op 7 september jl. heeft een eerste bespreking plaatsgevonden met de trekkers van het programma groen-doet-goed. Meer informatie over groen-doet-goed is te vinden op www.groendoetgoedutrecht.com.

Tot slot

We kijken terug op een geslaagd zomerprogramma, waar naast alle vrijwilligers, Kees en Ellen een belangrijke rol hadden.

Ben je geïnteresseerd en wil je meer weten, vraag dan de flyer en het verslag van de drie verschillende activiteiten op via ellen.alzer@utrechtnatuurlijk.nl.

40 jaar IVN Vecht en Plassengebied

Indien onbestelbaar dan graag
retour zenden aan:

Ledenadministratie
IVN Vecht & Plassengebied
T.a.v. Tineke van Schooten
Rembrandtlaan 68
3451 JD Vleuten

Aan de heer/mevrouw:

IVN werkt aan een duurzame samenleving. Ons idee is dat betrokkenheid bij de natuur, duurzaam handelen stimuleert. Daarom laten wij jong en oud de natuur van dichtbij beleven. We verbinden hen met groene initiatieven rond natuur en maatschappelijke thema's zoals voeding, gezondheid en energie.